

ویژه

حسایت ویژه اروپا درباره پرونده اتمی ایران

مسئول سرویس اقدام خارجی اتحادیه اروپا در گفت‌وگویی با مطرح کردن ادعاهایی علیه مایک برنام‌ه هسته‌ای ایران و نقش منطقه‌ای آن، اعلام کرد که موضع مشترک این بلوک در قبال ایران، از موضوعات نشست بعدی وزرای امور خارجه اتحادیه اروپاست.

«کایا کالاس» مسئول سرویس اقدام خارجی اتحادیه اروپا در گفت‌وگویی بیان کرد که اتحادیه اروپا قرار است درباره موضع مشترک این بلوک در رویکرد آن نسبت به ایران در نشست بعدی وزرای امور خارجه خود گفت‌وگو کند. کالاس در بخشی از گفت‌وگو با شبکه سی‌بی‌اس که یکشنبه (دو‌پروز) منتشر شده، در پاسخ به این سوال که «آیا با توجه این‌ که در اکتبر آینده طبق قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سازمان ملل که سند قانونی توافق هسته‌ای است، تاریخ تحریم‌های بین‌المللی علیه ایران پایان می‌یابد، آیا از نظر او ایران حاضر به مذاکره با غرب درباره برنامه هسته‌ای خود خواهد بود؟»، با ادعاهایی علیه ایران مدعی شد: نوع عملکرد ایران واضح است، منظورم کمک به روسیه در جنگ علیه اوکراین و فعالیت‌های آن در خاورمیانه است، ما باید موضع محکم‌تری در رابطه با ایران اتخاذ کنیم، چراکه تولید یک سلاح اتمی، به شدت خطرناک است، این یکی از نکته‌هایی است که ما باید با آمریکا نیز درباره آن همکاری کنیم.

ادعای کالاس درباره نقش ایران در حمایت از روسیه در جنگ اوکراین در حالی مطرح می‌شود که مقامات ایران و روسیه، بارها این ادعا را رد کرده‌اند. مقامات ایران تاکید کرده‌اند برخلاف غرب که با کمک‌های مالی و تسلیحاتی گسترده از کیف به مداخله نظامی آشکار در جنگ اوکراین می‌پردازد، تهران از هیچ‌یک از طرفین جنگ حمایت نمی‌کند و آماده ایفای نقش میانجی در مذاکرات طرفین در راستای صلح است.

کالاس در حالی ادعای وجود اهداف نظامی در برنامه هسته‌ای ایران را تکرار کرده و آن را لازمه اتخاذ موضع قوی‌تری از سوی اتحادیه اروپا علیه ایران می‌داند که برنامه هسته‌ای ایران تحت یکی از سختگیرانه‌ترین برنامه‌های نظارت و راستی‌آزمایی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی قرار دارد و این آژانس تا کنون، چنین ادعایی را در گزارش‌های فنی متعدد خود درباره فعالیت‌های هسته‌ای ایران تایید نکرده است.

افزون بر این، مقامات ایران ضمن تاکید بر محفوظ بودن حق ایران در تداوم فعالیت‌های هسته‌ای ایران، تاکید کرده‌اند که تولید و به‌کارگیری تسلیحات اتمی جایی در دکترین دفاعی ایران ندارد. ایران به‌رغم خروج یک‌جانبه دولت آمریکا از توافق هسته‌ای در سال ۲۰۱۸، به تعهدات خود در متن توافق متعهد بوده و تنها پس از یک سال و نیم تحمل تحریم‌ها و بدعهدی شرکای اروپایی توافق در عمل به تعهدات‌شان مبنی بر ایجاد سازوکاری برای کاهش تاثیر تحریم‌ها و عادی‌سازی روابط تجاری با ایران، اعلام کرد در چند گام تعیین‌شده از تعهدات داوطلبانه خود در توافق هسته‌ای فاصله می‌گیرد.

پولیتیک

جرایم ریز و درشت هانیبال قذافی

گروه دیپلماسی: مؤسسه فرهنگی تحقیقاتی امام موسی صدر اعلام کرد که رایزنی‌های فراوان دولت‌های مختلف برای آزادی بی‌قید و شرط هانیبال در حالی است که وی می‌تواند با بیان اطلاعاتش شرایط آزادی‌اش را فراهم کند. مؤسسه فرهنگی تحقیقاتی امام موسسی صدر در مطلبی نوشت: بعد از روسیه، به نظر می‌رسد واشنگتن نیز به درخواست خانواده قذافی قصد دارد به طور فعال وارد پرونده هانیبال قذافی شود. ائتلاف لیبی-آمریکایی نامه‌هایی دادن به وضعیت هانیبال قذافی و آزادی او شده‌اند. رئیس این ائتلاف فیصل الفیتوری، اعلام کرده که مقامات واشنگتن تحت ریاست دونالد ترامپ این پرونده را به دقت بررسی می‌کنند و آماده‌اند که با مقامات لبنانی تماس‌های مستمندی برقرار کنند تا این مسئله به صورت مسالمت‌آمیز حل شود.

وی همچنین تاکید کرده است که در صورت حل نشدن این موضوع، ائتلاف لیبی-آمریکایی به دادرسی بین‌المللی روی خواهد آورد و لبنان را به خاطر نگهداری غیرقانونی هانیبال قذافی به مدت یک دهه تحت پیگرد قرار خواهد داد.

هانیبال قذافی چهارمین پسر معمر قذافی آذر ۱۳۹۴ هانیبال قذافی به دست گروهی لبنانی از سوریه ربوده شد. دستگاه امنیت داخلی لبنان او را یافت و با استناد به نشان قرمز اینترپل، وی را بازداشت کرد. هانیبال در بازجویی‌ها اطلاعاتی درباره محل‌های نگهداری امام صدر ارائه داد، اما بیان اطلاعات بیش‌تر را موقوف به آزادی‌اش کرد. لذا ندادستان کل لبنان به جرم کتمان اطلاعات حکم بازداشت او را صادر کرد.

هانیبال به سبب ارتکاب سه جرم بازداشت شد:

جرم توهین به دادگاه که یک سال و نیم حبس دارد و مدت آن تمام شده است. جرم دخالت بیسنی در آذربایبی که حکم ده سال بازداشت دارد. و جرم کتمان اطلاعات که حبس ابد دارد و تا زمان بیان آن در بازداشت به سر می‌برد و محدودیت زمانی ندارد.

اگرچه او در زمان ربودن امام موسی صدر و دو یار همراش کودک بوده است، اما به سبب مسئولیت‌هایی که در نظام پدرش، معمر قذافی داشته، از اطلاعات مربوط به زندان امام موسی صدر و دو همراش و افراد دخیل در این جرم مطلع است.

رویداد

بازداشت شهروند اسرائیل
به جرم جاسوسی برای ایران

رژیم صهیونیستی می‌گوید یک اسرائیلی را به اتهام جاسوسی برای ایران بازداشت کرده است.

سخت‌نگوی پلیس رژیم صهیونیستی و همچنین سخت‌گوی سازمان شایاک ادعا کردند: پلیس اسرائیل و نهاد امنیتی شایاک فردی به نام «دون بوخوفزوی» از ساکنان بئر السبع را بازداشت کردند که با نیروهای امنیتی ایرانی ارتباط داشته و به آن‌ها اطلاعات حساس ارته می‌کرده است و اینگونه وانمود کرده که از امکان دسترسی به مراکز پژوهش‌های هسته‌ای برخوردار بوده است. بر اساس این بیانیه، این فرد از ماه‌ها پیش با مسئولان اطلاعاتی ایران ارتباط داشته و مأموریت‌هایی چون تصویربرداری و انتقال اطلاعات به طرف ایرانی را بر عهده داشته است.

در این بیانیه اشاره شده است که این رابطه آگاهانه آغاز شده و انگیزه آن دریافت پول در برابر ارائه اطلاعات بوده است.

«صمت سیگال» خبرنگار صهیونیست نیز گفته این شانزدهمین مورد از بازداشت جاسوسان وابسته به ایران است.

گروه دیپلماسی – سمیراعبدالملکی:

نشست فصلی شورای حکام آغازشده‌است تا سه‌روزه پرونده اتمی ایران هم در کانون توجه قرار گیرد. «رافائل گروسی» مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، دیروز (دوشنبه) در نشست فصلی شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی مدعی شد که اظهارات ایران درباره مواد، فعالیت‌ها و محل‌های آلوده به مواد هسته‌ای یا یافته‌های آژانس مغایرت دارد و ذخایر اورانیوم با خلوص ۶۰ درصدی ایران به ۲۷۵ کیلوگرم افزایش یافته است.

گروسی در این سخنرانی که رونوشت آن در وبگاه آژانس منتشر شده، گفت: از زمان گزارش پیشین، ذخایر اورانیوم ایران تا خلوص اورانیوم-۲۳۵ ۶۰ درصدی، از ۱۸۲ کیلوگرم در فصل قبلی به ۲۷۵ کیلوگرم افزایش یافته است. ایران تنها کشور غیر هسته‌ای است که تا این سطح غنی‌سازی انجام می‌دهد و باعث نگرانی جدی من است.

در حالی که اقدامات جبرانی ایران در واکنش به خروج یک‌جانبه آمریکا از توافق هسته‌ای، متحمل شدن تحریم‌های آمریکا و بدعهدی کشورهای اروپایی در عمل به تعهداتشان در زمینه عادی‌سازی روابط تجاری با ایران ذیل بند ۳۶ توافق هسته‌ای (برجام) انجام شد و شامل پنج گام تدریجی برای فاصله گرفتن از تعهدات داوطلبانه ایران در این توافق بود، مدیر کل آژانس بیان کرد: چهار سال از زمانی می‌گذرد که ایران اجرای تعهدات خود ذیل برنامه جامع اقدام مشترک(برجام)، از جمله اجرای پروتکل الحاقی را متوقف کرده و بنابراین، چهار سال از زمانی که ایران دسترسی تکمیلی در ایران داشته است، می‌گذرد.

گروسی همچنین گفت: ایران می‌گوید تمامی مواد، فعالیت‌ها و محل‌های لازم ذیل توافق پادمانی ان‌بی‌تی‌سی را اعلام کرده است. اگرچه، این اظهارات با ذرات اورانیوم یافت‌شده با منشأ انسانی از سوی آژانس در محل‌های اعلام‌نشده در ایران مغایرت دارد. آژانس باید محل (محل‌های) فعلی مواد و تجهیزات آلوده‌ای را که رونده داشته‌اند، بداند. **نگران مسائل پادمانی باقی‌مانده‌ام** مدیرکل آژانس در ادامه گفت: در توازن مواد اورانیوم مربوط به آزمایش‌های تولید فلز اورانیومی که در آزمایشگاه چندمنظوره «جابر ابن حیان» انجام شده نیز، ناهمخوانی وجود دارد که ایران علت آن را بیان نکرده است. ایران که اعلام کرده اجزای این اقدامات را متوقف کرده است، هنوز کد اصلاحی ۳۰۱ را که تعهدی قانونی برای ایران است را اجرا نمی‌کند.

مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی بیان کرد: من جدا نگران مسائل پادمانی باقی‌مانده‌ام که هنوز حل‌وفصل نشده‌اند. این مسائل ناشی از تعهدات ایران ذیل توافق جامع

نشست فصلی شورای حکام آغاز شد

بازی گروسی در زمین ترامپ

پادمانی آن است و باید حل شود تا آژانس در موقعیتی قرار بگیرد که بتواند تضمین کند برنامه هسته‌ای ایران، منحصرا، صلح‌آمیز است.عمیقا متاسفم که ایران، به‌رغم نشان دادن آمادگی خود برای بررسی پذیرفتن تعیین چهار بازرس مجرب دیگر آژانس، آن را نپذیرفت.

گروسی درباره اجرای بیثابه مشترک مارس ۲۰۲۳ میان ایران و آژانس مدعی شد: هیچ پیشرفت قابل توجهی در اجرای بیثابه مشترک چهارم مارس ۲۰۲۳ انجام نشده است. من از ایران می‌خواهم فوراً با همکاری را متوقف کرده و بنابراین، چهار سال از زمانی که ایران درخواست تکمیلی در ایران قطعنامه نوامبر ۲۰۲۴ آن، ارزیابی جامع و به‌روزی را وجود مواد هسته‌ای اعلام‌نشده و استفاده از آن در رابطه با مسائل باقی‌مانده برنامه هسته‌ای ایران در گذشته و حال ارائه خواهد کرد.

نیاز به اقدامات سازنده

مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی گفت: «ما به جواب نیاز داریم و به روابط سازنده نیاز داریم. صحبت بس است. باید رو به جلو حرکت کنیم و به جواب برسیم.» به تعامل بین آمریکا و ایران نیاز داریم گروسی در پاسخ به سوالات درباره اشتیاق خود برای دیدار با «سعود پزشکیان» رئیس‌جمهور ایران و خواست برای «تعامل» بین تهران و واشنگتن افزود: «پس از سفر وزیر امور خارجه ایران در عباس عراقچی، هیج اقدامی در ارتباط با آمریکا، به‌دلیل شفاف‌سازی این نگرانی‌ها هستیم، به گزارش جامع نیاز داریم، ما به توجه به تنش‌های جهانی، نیاز داریم که روند مسئله هسته‌ای ایران مسیری درست طی کند.»

سختگوی وزارت امور خارجه تشریح کرد

سیاسی کاری مبنای برخی گزارش‌های آژانس

این موضوع به این معناست که طرف‌های گفت‌وگو امیدوار هستند که منجر به نتیجه شود. نفس تداوم گفت‌وگوهای ما با طرف اروپایی که قطعاً از سسوی ما با حسن نیت انجام می‌شود این است که این گفت‌وگوها منجر به نتیجه شود.

بقائنی با بیان اینکه «دور جدید گفت‌وگوهای ایران با سه کشور اروپایی در حاشیه سفر آقای عراقچی به ژنو به ریاست آقای غریب‌آبادی انجام شد و این ادامه روند قبلی گفت‌وگوها بوده است»، افزود: در این گفت‌وگوها در مورد آخرین تحولات بحث شد و توافق شد که گفت‌وگوها استمرار داشته باشند و ما در حال رایزی هستیم که دور بعدی مشخص شود. مهم این است که ما و سه کشور اروپایی قائل هستیم انجام این گفت‌وگوها لازم است و باید به شکل شفاف و مبتنی بر بیان انتظارات و نظرات ۲ طرف ادامه پیدا کند.

امکان تبادل پیام در مسئله هسته‌ای

بقائنی همچنین در پاسخ به سوالی در مورد هسته‌ای ایران با تاکید بر اینکه «فعالیت‌های هسته‌ای ایران صلح‌آمیز است»، گفت: آژانس همه امکانات لازم را دارد مبنی بر اینکه آقای لاوروف در جریان سفر به تهران در این ارتباط گزارشی به ایران داده است»، گفت: در جریان این سفر در مورد تحولات لبنان، سوریه، پرونده هسته‌ای ایران و دیگر مسائل مرتبط با تحولات بین‌المللی که در دستور کار ۲ طرف است، رایزنی و گفت‌وگو شد. در این دیدار موضوع پرونده هسته‌ای ایران را با روسیه به عنوان عضو شورای امنیت سازمان ملل و یکی از طرف‌های برجام بررسی کردیم، بقائنی با بیان اینکه «ممکن است به عنوان یکی از موضوعات بین‌المللی در ارتباط با موضوع هسته‌ای ایران بین آمریکا و روسیه

موضوع هسته‌ای ایران بین آمریکا و روسیه

شنبه ۱۴ اسفند۱۴۰۳ – ۳ رمضان ۱۴۴۶ – ۴ مارس ۲۰۲۵ – سال بیست‌وچهارم – شماره ۶۴۹۲

یادداشت

خط لوله ترانس خزر

حلقه گم شده کریدور جنوب

ابراهیم رضایی راد

جنگ اوکراین و مشکلات در عرضه انرژی موجب شد که کشورهای جهان به خصوص کشورهای اروپایی به دنبال متنوع سازی مسیر واردات انرژی خود باشند. به همین دلیل مناطق جغرافیایی جدید و خطوط لوله انتقال انرژی، فارغ از روسیه بیش از پیش مورد توجه قرار گرفت. در واقع پیشینه تاریخی بحران گازی سال ۲۰۰۹ اروپا و مشکلات جنگ اوکراین سبب شده حتی با پایان احتمالی جنگ اوکراین و دستیابی دو طرف درگیر در جنگ به صلح، باعث نشود که اروپا طرح های موزای با روسیه را پیش نبرد. یکی از این طرح ها خط لوله ترانس خزر است. خط لوله ترانس خزر (Trans-Caspian Pipeline) یک پروژه پیشنهادهی برای انتقال گاز طبیعی از ترکمنستان به اروپا از طریق دریای خزر و سپس جمهوری آذربایجان است. این خط لوله به عنوان یک مسیر جایگزین برای کاهش وابستگی اروپا به گاز روسیه و تنوع بخشیدن به منابع انرژی پیشنهاد شده است. طول این خط لوله ۳۰۰ کیلومتر خواهد بود که از میدان گازی ترکمنباشی در ترکمنستان شروع شده، از زیر بستر دریای خزر عبور کرده و به شبکه خطوط لوله گاز طبیعی موجود در کشور آذربایجان متصل می‌شود. از آنجا، گاز طبیعی می‌تواند از طریق خطوط لوله‌ای مانند TANAP (خط لوله انتقال گاز ترانس آناتولی) و TAP (خط لوله انتقال گاز ترانس آدریاتیک) به بازارهای اروپایی منتقل شود. ظرفیت پیش‌بینی شده این خط لوله حدود ۳۰ میلیارد متر مکعب گاز در سال و هزینه تخمینی برای تکمیل آن حدود ۵ میلیارد دلار آمریکا برآورد شده است. خط لوله ترانس خزر (Trans-Caspian Pipeline) به‌ عنوان یک پروژه استراتژیک، می‌تواند حلقه گمشده کریدور گاز جنوب طبیعی در ترکمنستان را به آذربایجان و از آنجا به اروپا متصل می‌کند. با این حال، اجرای این پروژه با چالش‌های سیاسی، حقوقی و فنی مواجه است. در این یادداشت به بررسی جایگاه خط لوله ترانس خزر در تکمیل کریدور گاز جنوب و نقش بازیگران کلیدی در تحقق آن می‌پردازد.

کریدور گاز جنوب (SGC) یکی از بلندپروازانه‌ترین و از نظر استراتژیک، مهم‌ترین پروژه‌های انرژی در جهان است که برای انتقال گاز طبیعی از منطقه دریای خزر به اروپا طراحی شده است. کریدور گاز جنوب شامل خطوط لوله های قفقاز جنوبی، ترانس آناتولی و ترانس آدریاتیک است. مسافت این کریدور ۳۵۰۰ کیلومتر است. برنامه ریزی شده که پروژه های کریدور جنوبی بتواند ظرفیت حمل و نقل لازم برای تحویل ۶۰ تا ۱۲۰ میلیارد متر مکعب گاز در سال فراهم کند. میدان گازی شاه‌دیز در آذربایجان، یکی از بزرگترین میداین گازی جهان، منبع اصلی گاز برای کریدور گاز جنوبی است. این پروژه بخش کلیدی از استراتژی اتحادیه اروپا برای تضمین تأمین انرژی پایدار و قابل اعتماد است. کریدور گاز جنوب هدف چند اصلی و عمده را دنبال می‌کند:

انتوع بخشیدن به منابع انرژی: کریدور گاز جنوب با ارائه یک مسیر تأمین جایگزین از منطقه خزر، کاهش وابستگی اروپا به گاز روسیه را دنبال می‌کند. تقویت امنیت انرژی: با ایجاد مسیرهای تأمین متعدد، این پروژه امنیت انرژی اروپا را تقویت کرده و آسیب‌پذیری آن را در برابر اختلالات تأمین انرژی کاهش می‌دهد. ۳ترویج همکاری منطقه‌ای: این پروژه همکاری بین کشورهای مسیر این کریدور را تقویت کرده و به ثبات و توسعه در منطقه کمک می‌کند.

جایگاه خط لوله ترانس خزرز در تکمیل کریدور گاز جنوب
خط لوله ترانس خزر از چند بعد می‌تواند بر روی کریدور گاز جنوب تاثیر داشته و نقش کلیدی را در آن ایفا کند. افزایش حجم گاز انتقالی: ترکمنستان دارای چهارمین ذخایر بزرگ گاز طبیعی جهان است و اتصال آن به کریدور گاز جنوب می‌تواند حجم گاز انتقالی به اروپا را به طور چشمگیری افزایش داده و باعث افزایش میزان صادرات گاز طبیعی آسیای مرکزی به اروپا شود.

تقویت امنیت انرژی اروپا:با اضافه شدن گاز ترکمنستان، اروپا به منبع انرژی مطمئن و متنوع‌تری دسترسی خواهد داشت و وابستگی آن‌ها به گاز طبیعی روسیه که پس از آغاز جنگ اوکراین کاهش یافته است، محدود می‌شود. تکمیل زنجیره انرژی: این خط لوله حلقه نهایی کریدور گاز جنوب است که می‌تواند اتصال کامل بین آسیای مرکزی، قفقاز و اروپا را فراهم کند و به نوعی قسمت نهایی پازل کریدور گاز باشد.

اگرچه اجرایی شدن و تکمیل خط لوله ترانس خزر با چالش هایی مانند مناقشات حقوقی دریای خزر که اختلافات بین کشورهای ساحلی (ایران، روسیه، قزاقستان، ترکمنستان و آذربایجان) بر سر تعیین وضعیت حقوقی دریای خزر، مخالفت روسیه و ایران که دو کشور به دلایل ژئوپلیتیکی با این پروژه مخالف هستند یا چالش‌های فنی و زیست‌محیطی به این دلیل که ساخت خط لوله در بستر دریای خزر به دلیل عمق زیاد و شرایط سخت آب‌وهوایی، هزینه‌های بالایی دارد و ممکن است به اکوسیستم دریایی آسیب برساند رو به رو است.

نقش بازیگران کلیدی

بعضی بازیگران کلیدی نقش مهمی را در تکمیل و یا نافرجام بودن خط لوله ترانس خزر ایفا می‌کنند. یکی از این بازیگران اتحادیه اروپا است. اتحادیه اروپا به عنوان اصلی‌ترین مشتری گاز، از این پروژه حمایت می‌کند تا وابستگی خود به گاز روسیه را کاهش داده و بتواند در مقابل سلاح سیاسی روسیه رویکردی مناسبی را اتخاذ و مقابله نماید.

ترکیه به عنوان کشوری که خط لوله تاناب (TANAP) از آن عبور می‌کند، نقش کلیدی در انتقال گاز به اروپا دارد. در واقع ضعیف ترکیه در زمینه منابع طبیعی به خصوص نفت و گاز طبیعی علاوه بر اکتشافات این کشور در دریای مدیترانه سبب است که این کشور پس از جنگ اوکراین و مسدودی مسیر ترانزیتی اوکراین به اروپا، تلاش کند که به هاب ترانزیتی گاز طبیعی مبدل شده و علاوه بر تأمین انرژی مورد نیاز خود جایگاه ژئوپلیتیکی خود را تقویت کند.

آذربایجان و ترکمنستان به عنوان تولیدکنندگان اصلی گاز، منافع مشترکی در اجرای این پروژه دارند. ترکمنستان از طریق خط لوله ترانس خزر می‌تواند به ماورای دریای خزر و اروپا بدون نیاز به روسیه متصل شود که این موضوع بسیار مهمی در متنوع سازی مسیر صادرات این کشور در زمینه گاز طبیعی این کشور محسوب می‌شود.

آذربایجان نیز علاوه بر نقش تولید کننده خود می‌تواند، روابط خود با ترکمنستان را تقویت کرده و عمق این روابط افزایش پیدا کند.

روسیه و ایران نیز به دلیل منافع ژئوپلیتیکی خود، ممکن است مانع اجرای پروژه شوند.

^[1] خط لوله ترانس خزر از چند بعد می‌تواند بر روی کریدور گاز جنوب تاثیر داشته و نقش کلیدی را در آن ایفا کند

^[2] افزایش حجم گاز انتقالی: ترکمنستان دارای چهارمین ذخایر بزرگ گاز طبیعی جهان است و اتصال آن به کریدور گاز جنوب می‌تواند حجم گاز انتقالی به اروپا را به طور چشمگیری افزایش داده و باعث افزایش میزان صادرات گاز طبیعی آسیای مرکزی به اروپا شود